

Arkadiusz Adamczyk

Konferencja naukowa nt. "Władza - dyplomacja - informacja. Polska - Hiszpania XVI-XX w.", Lublin 21-22 listopada 2000 r.

Piotrkowskie Zeszyty Historyczne 4, 317-319

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Arkadiusz Adamczyk

KONFERENCJA NAUKOWA NT. „WŁADZA – DYPLOMACJA –
INFORMACJA. POLSKA – HISZPANIA XVI-XX W.”, LUBLIN 21-22
LISTOPADA 2000 R.

W dniach 21-22 listopada 2000 r. odbyło się w Lublinie sympozjum naukowe nt. „Władza – dyplomacja – informacja. Polska – Hiszpania XVI-XX w.” zorganizowane przez Instytut Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Towarzystwo Hiszpańsko-Polskie KUL oraz Koło Naukowe Studentów KUL. Konferencja w Lublinie była kolejnym przejawem współpracy pomiędzy historykami KUL a badaczami z hiszpańskich ośrodków naukowych Uniwersytetu La Rioja oraz Centrum Studiów Wyższych im kardynała Espinoli w Sewilli.

Słowo wstępne do uczestników sympozjum wygłosili JM Ks. Rektor prof. Franciszek Kampka oraz Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Janusz Drob. Obaj mówcy zwrócili uwagę na tradycje współpracy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z uczelniami hiszpańskimi. Wskazali na podobieństwo dziejów Polski i Hiszpanii, krajów stanowiących kresy chrześcijańskiej Zachodniej Europy. Po powitaniach Ks. Rektora i Dziekana Wydziału dr Cezary Taracha dokonał prezentacji uczestników obrad.

Jako pierwsza wystąpiła dr Barbara Obtulowicz – adiunkt Instytutu Historii Akademii Krakowskiej prezentując referat pt. *Hiszpania w świetle prasy polskiej z lat 1792-1808*. Dr B. Obtulowicz wskazała, iż głównym tematem doniesień prasy polskiej tego okresu była osoba Manuela Godoya, która fascynowała czytelników, głównie szlachtę zamieszkałą w dużych ośrodkach miejskich. Autorka podkreśliła iż osoba Godoya zupełnie inaczej przedstawiana była w Hiszpanii i Polsce, co należy przypisać faktowi, iż informacje na temat hiszpańskiego ministra docierały do Polski za pośrednictwem prasy francuskiej i angielskiej. Niemniej jednak zdaniem autorki Manuel Godoy uważany był przez publicystów polskich tego okresu za osobę reprezentatywną, zaś jego losy typowe dla czasów i wydarzeń rozgrywających się w Hiszpanii przełomu XVIII i XIX w.

Dr Cezary Taracha – adiunkt Instytutu Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego zaprezentował temat pt. *Hiszpańskie służby wywiadowcze za panowania Ferdynanda VI*. Dr C. Taracha wskazał na wydarzenia końca XVIII w. które zachwiały pozycją Hiszpanii, a które przełożyły się również na pozycję ośrodków zdobywania informacji. Zwrócił uwagę, iż na pozycji służb specjalnych zaważyła również rywalizacja pomiędzy czołowymi osobistościami z otoczenia Ferdynanda VI: ministra spraw zagranicznych Jose Carvajal y Lancastera oraz markiza Ensenady, w którego gestii leżały kwestie związane z gospodarką,

wojną i sprawami morskimi. Przedstawił sposoby działania hiszpańskich służb specjalnych tego okresu oraz główne tematy zainteresowań. Wskazał, że działalność wywiadowców oparta była przede wszystkim na sieci placówek dyplomatycznych, a tam gdzie nie działali hiszpańscy ambasadorowie wysłannicy markiza Ensenady docierali pod przykryciem misji handlowych.

Kolejnym uczestnikiem sympozjum była dr Patrycja Jakóbczyk-Adamczyk – adiunkt Akademii Świętokrzyskiej Filii w Piotrkowie Trybunalskim z referatem nt. *Powrót Ferdynanda VII i restauracja absolutyzmu w Hiszpanii (1814 r.) w brytyjskich raportach dyplomatycznych z Madrytu*. Autorka przybliżyła dyskusję w historiografii hiszpańskiej i kontrowersję wokół kulisów powrotu i pierwszych dni panowania Ferdynanda VII. Następnie przedstawiła postać i działalność brytyjskiego ambasadora w Hiszpanii w latach 1810-1821, Henry’ego Wellesleya. Analiza jego korespondencji dyplomatycznej z 1814 r. potwierdziła konieczność przewartościowania ogólnie funkcjonujących w nauce opinii na temat monarchy hiszpańskiego i jego roli w politycznych walkach między liberałami a zwolennikami reakcyjnych rządów monarchicznych.

Ostatnim występującym w pierwszym dniu obrad był Prof. Vladimiro Adame de Heu z Centrum Studiów Wyższych im kardynała Espinoli w Sewilli przedstawiając referat pt. *Władza, dyplomacja, informacja; wpływ dyplomacji francuskiej i angielskiej na konsolidację hiszpańskiego liberalizmu*. Prof. de Heu poddał analizie hiszpańską myśl polityczną XIX w. Wskazał na konieczność uwolnienia dyskusji toczącej się w historiografii hiszpańskiej na temat liberalizmu XIX w. Przedstawił postrzeganie liberalizmu hiszpańskiego jako zderzenie wpływów francuskiej i angielskiej myśli politycznej na terenie Półwyspu Iberyjskiego oraz starcie dwóch wizji Hiszpanii: tradycyjnej i liberalnej. Kulminacja tego procesu nastąpiła, zdaniem prof. de Heu, w okresie wojen karlistowskich.

Kolejny dzień obrad rozpoczął mgr Diego Tellez Alarcia z Uniwersytetu La Rioja w Logroño referatem pt. *Absolutyzm w Hiszpanii: walka o władzę w monarchii hiszpańskich Habsburgów*. W swym referacie mówca wyróżnił przyczyny i konsekwencje pojawienia się w Hiszpanii nowoczesnego państwa oraz absolutyzmu jako ideologii, praktykę absolutyzmu oraz poddał analizie ewolucję struktury władzy za panowania Habsburgów. W swym referacie wyróżnił wzrost roli sekretarzy kosztem doradców na dworze Filipa II, pojawienie się systemu faworyta (validos) za panowania Filipa III oraz okres samodzielnych rządów Filipa IV zakończony wraz ze śmiercią tego władcy.

Dr Hubert Łaszkiwicz – adiunkt Instytutu Historii KUL był kolejnym uczestnikiem obrad, który przedstawił tekst pt. *Król a obywatele. Ideologia polityczna szlachty Rzeczypospolitej w XVI-XVIII w.* Dr Łaszkiwicz stwierdził, iż pojęcie wolności stanowi kluczowe znaczenie dla pojęcia ideologii szlachty. Wyrażało się ono w wolnym obiorze władcy, ograniczeniu potęgi majestatu królewskiego rozumianego jako poszerzenie sfery wolności obywateli i zachowanie wolności nabytych. Za cechy zasadnicze ideologii uznał afirmację wolności, możliwość obioru króla przez szlachtę oraz desakralizację osoby królewskiej.

Kolejnym prelegentem była mgr Cristina González Caizàn z Uniwersytetu La Rioja w Logroño. Tematem wystąpienia mgr Caizàn stała się *Partia markiza Ense-*

nady. *Obóz władzy za panowania Ferdynanda VI*. Referentka zwróciła uwagę na terminologię. Partia w jej rozumieniu to grupa dworska, scementowana więzami przyjaźni i wspólnym, prowincjonalnym pochodzeniem. Zwróciła uwagę na zbieżność odwołania Ensenady ze śmiercią jego głównego konkurenta Jose Carvajal y Lancastera. Według niej śmierć głównego konkurenta naruszyła delikatną równowagę na dworze Ferdynanda VI.

Jako ostatni w pierwszej części obrad wystąpił prof. Jesus Javier Alonso Castroviejo z Uniwersytetu La Rioja w Logroño. Zaprezentował on referat pt. *Władza i burżuazja w Hiszpanii XIX w.* Prof. Castroviejo ograniczył swój referat do przeglądu jednej rodziny – Santa Cruz będącej reprezentatywną dla swojej klasy w danym okresie, podkreślając, iż zawieranie małżeństw było podstawową metodą na utrwalenie i rozszerzenie znaczenia własnej rodziny.

Po przerwie tematyka obrad koncentrowała się wokół problemów związanych z wiekiem XX. Dr Jacek Gołębiowski, adiunkt Instytutu Historii KUL, przedstawił *Wkład dyplomacji polskiej w dzieło traktatu wersalskiego. Program przebudowy Europy po I wojnie światowej*. Mówca wskazał na aktywną działalność Polaków w okresie I wojny światowej, która doprowadziła do obecności przedstawicieli Polski (KNP) w trakcie obrad wersalskich. Wskazał, iż w okresie 1907-1918 r. Polacy dopracowali się własnych oryginalnych koncepcji urządzenia Europy Środkowo-Wschodniej, które próbowali realizować następnie w okresie dwudziestolecia.

Kolejny mówca – mgr Jan Ciechanowski z Uniwersytetu Warszawskiego zaprezentował referat pt. *Gregorio Marañon i poselstwo polskie w Madrycie w czasach hiszpańskiej wojny domowej*. Mgr Ciechanowski przedstawił nieznaną wątek, kiedy to z pomocy poselstwa polskiego w Madrycie korzystał wybitny humanista – Gregorio Marañon, który wraz z rodziną, schronił się w kontrolowanym przez ambasadę eksterytorialnym budynku. Mgr Ciechanowski wskazał, iż z pomocy Poselstwa Polskiego w okresie wojny domowej skorzystało ponad 400 osób.

Ostatnim referentem sympozjum był dr Arkadiusz Adamczyk – adiunkt Akademii Świętokrzyskiej Filii w Piotrkowie Trybunalskim, którego tematem wystąpienia było *Poselstwo RP w Madrycie wobec kryzysu prezydenckiego w 1954 r.* W referacie został ukazany wpływ postępującego rozwarstwienia emigracji na losy placówki dyplomatycznej, reprezentującej rząd na uchodźstwie i uznawanej oficjalnie przez rząd gen. Franco. Zaznaczono, iż dualizm na najwyższym urzędzie w społeczności emigracyjnej znalazł swe odzwierciedlenie w dualizmie i powstaniu dwóch poselstw w Madrycie – uznającego zwierzchnictwo tzw. Zjednoczenia z dotychczasowym posłem rządu na emigracji – Józefem Potockim oraz wiernego Prezydentowi RP Augustowi Zaleskiemu, pracującego pod kierownictwem Mariana Szumłakowskiego.

Po zakończeniu obrad uczestnicy sympozjum wysłuchali koncertu gitarowego artysty lubelskiego – Jakuba Niedoborka, na którego program złożyły się utwory będące klasyką muzyki hiszpańskiej.

Organizatorzy sympozjum zapowiadają publikację zaprezentowanych wystąpień, jak również kontynuację współpracy polsko-hiszpańskiej oraz organizację podobnych konferencji w latach następnych.